

ANALÜÜS KAALUTUD KESKMISTE JUURDEHINDLUSTE KOHTA RAVIMITE HULGI- JA JAEMÜÜGIL

Sotsiaalministeerium, detsember 2018

1. Sissejuhatus

Ravimipoliitika peamisteks eesmärkideks on

- tagada ravimite ohutus, efektiivsus ja kvaliteet,
- tagada ravimite geograafiline ja rahaline kättesaadavus ning ratsionaalne kasutamine.

Ravimite geograafiline kättesaadavus sõltub ravimitootjate (müügiloa hoidjate) valmisolekust oma ravimeid Eestis turustada ning hulgi- ja jaemüüjate piisavast arvust ja nende teenuse kvaliteedist. **Ravimite rahaline kättesaadavus** sõltub ravimite hinnast, (ravimeid enam tarvitava) elanikkonna ostujõust ja ravimite riigipoolsest hüvitamisest.

Ravimi hind tarbijale kujuneb järgmiselt: tootja hind (hulgiostuhind) + hulgimüüja juurdehindlus + jaemüüja juurdehindlus + käibemaks. Ravimite rahalise kättesaadavuse tagamiseks rakendatakse hinda mõjutavaid meetmeid kõigil tasanditel:

- a) hinnakokkulepete sõlmimine tootjatega ja piirhindade kehtestamine – meede mõjutab tootja hinda,
- b) hulgimüügi juurdehindluse piirmäär – meede reguleerib juurdehindlust (hinnalisandit) hulgimüügi tasandil,
- c) jaemüügi juurdehindluse piirmäär – meede reguleerib juurdehindlust (hinnalisandit) jaemüügi ehk apteegi tasandil,
- d) ravimite käibemaks on 9%, so madalam tavapärasest kaupade ja teenuste 20%-st käibemaksust.

Seega reguleeritakse Eestis, sarnaselt teiste Euroopa Liidu riikidega, ravimite hinda kõigil tasanditel, mis mõjutavad ravimite lõpphinna kujunemist.

Juurdehindluse piiramine ravimite müügil on põhjendatud, kuna tegemist on elanikkonna eluiga ja elukvaliteeti mõjutava kaubaga ning ravimite eest tasumisel osaleb suures osas riik. Põhiseaduse § 28 kohaselt on igaühel õigus tervise kaitsele, mille sisust tulenevalt on riigil muuhulgas kohustus läbi kohaste normide tagada ravimite kättesaadavus elanikkonnale. Seega on ravimite juurdehindluse piiramise eesmärgiks rahva tervise kaitse.

Vastavalt 1.03.2005. a jõustunud ravimiseaduse § 15 lõikele 2 võtab Vabariigi Valitsus juurdehindluse piirmäärade ja nende rakendamise korra kehtestamisel arvesse **ravimite geograafilist ja rahalist kättesaadavust lõpptarbijatele, ravimite turustamisega seotud riske ning kaalutud keskmist juurdehindlust. Kaalutud keskmine juurdehindlus** on ravimiseaduses defineeritud kui eri hinnagruppides müüdavate ravimite protsentuaalsete juurdehindluste keskmine, mis on läbi kaalutud sisseostuhindades arvestatud rahalise käibe proportsiooniga igas hinnagrupis. Seaduse § 15 lõike 3 punktide 1-3 kohaselt tuleb ravimite hulgi- ja jaemüügil rakendada proportsionaalset ja fikseeritud juurdehindlust, juurdehindluse piirmäär ei tohi olla suurem kui 6,39 eurot ühe pakendi kohta ning juurdehindlus eri hinnagruppide ravimitele peab looma võrdse huvitatuse kõigi ravimite käitlemiseks. Lisaks sätestavad § 15 lõike 3 punktid 4 ja 5, et kaalutud keskmine juurdehindlus peab ravimite hulgimüügil jääma vahemikku 7-10% ning jaemüügil vahemikku 21-25%.

Vabariigi Valitsuse 21.02.2005 määrusega nr 36 „Ravimite hulgi- ja jaemüügi juurdehindluse piirmäärad ning nende rakendamise kord“ kehtestatud juurdehindlusmudel on regressiivne, st mida kõrgema ostuhinnaga on ravimi pakend, seda madalam on lubatud maksimaalne juurdehindlus **protsentides** (Tabel 1, Tabel 2). Selline juurdehindlusmudel püüab ühtlustada

pakendi käitlemisest saadavat tulu – tagada müüjate huvitatus mitte ainult kõrgehinnaliste, aga ka odavamate ravimite turustamise vastu.

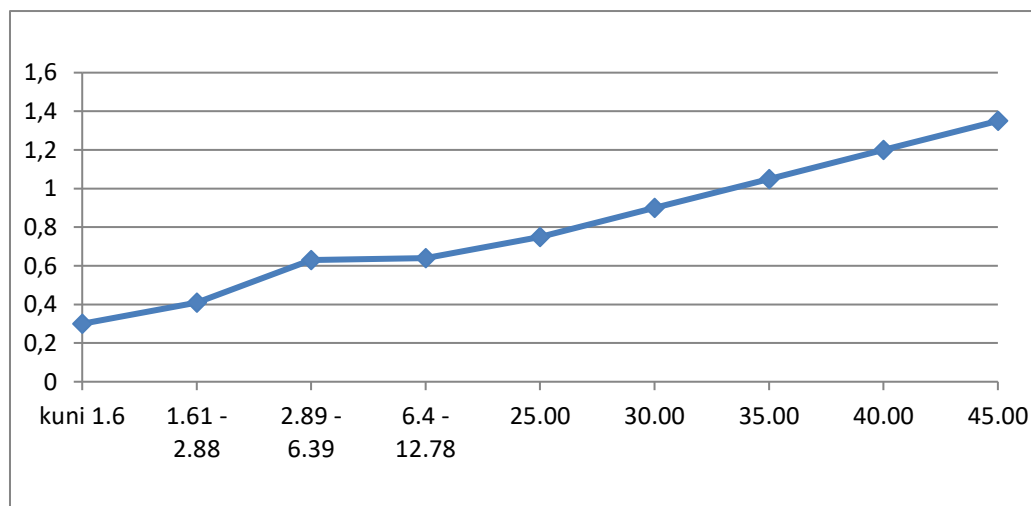
Tabel 1. Ravimite maksimaalsed juurdehindlused hulgemüügil

Pakendi hinnavahe, eurot	Maksimaalne juurdehindlus
kuni 1,6	20%
1,61 – 2,88	15%
2,89 – 6,39	10%
6,4 – 12,78	5%
üle 12,78	3%, maks 6,39 eurot

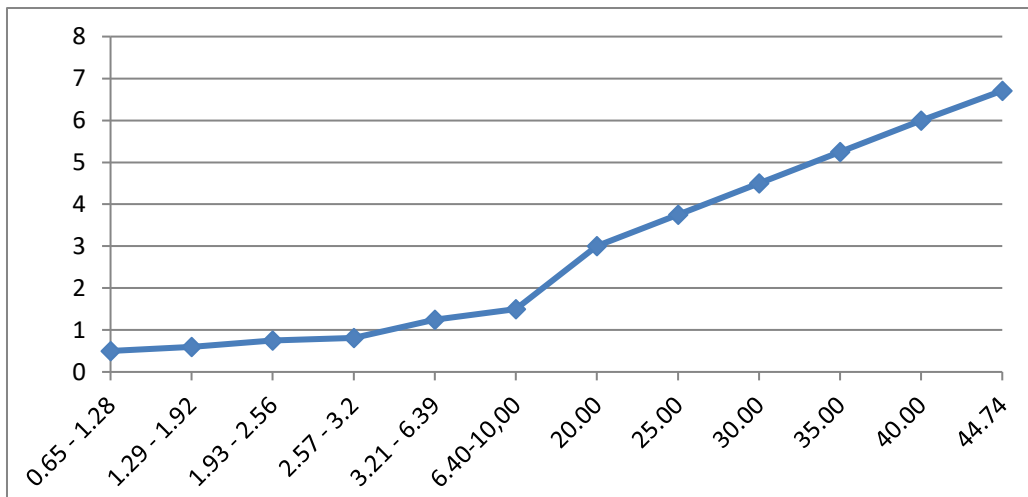
Tabel 2. Ravimite maksimaalsed juurdehindlused jaemüügil

Pakendi hinnavahe, eurot	Maksimaalne juurdehindlus
kuni 0,64	0,38 eurot
0,65 – 1,28	40% + 0,38 eurot
1,29 – 1,92	35%
1,93 – 2,56	30%
2,57 – 3,20	25%
3,21 – 6,39	20%
6,40 – 44,74	15%, maks 6,39 eurot
üle 44,74	5,11 eurot

Kuigi maksimaalne lubatud juurdehindlus protsendina ravimi pakendi ostuhinna kallinemisel väheneb, siis absoluutväärtuses – **rahas** – siiski suureneb (vt joonised 1 ja 2).

Joonis 1. Maksimaalne juurdehindlus eurodes pakendi kohta hulgemüügil

Joonis 2. Maksimaalne juurdehindlus eurodes pakendi kohta jaemüügil

Tulenevalt ravimiseaduse § 15 lõikest 4 peab hulgimüügi tegevusloa omaja iga aasta 1. märtsiks esitama Sotsiaalministeeriumile koondkäibearuande eelmise aasta jooksul väljastatud retsepti- ja käsimüügiravimite, välja arvatud veterinaarravimite kohta. Edastatav aruanne peab sisaldama infot järgmiste andmete kohta:

- ravimite **läbimüük pakendites ja sisseostuhindades** (ilma käibemaksuta), grupeerituna hulgimüügi juurdehindluse aluseks olevatesse hinnagruppidesse,
- **käive väljamüügihindades jaemüügiapteekidele** (ilma käibemaksuta), grupeerituna jaemüügi juurdehindluse aluseks olevatesse hinnagruppidesse.

Esitatud andmete alusel koostab Sotsiaalministeerium igal aastal analüüsi, mille alusel hinnatakse maksimaalsete lubatud juurdehindluste vastavust ravimiseaduse § 15 lõike 3 punktides 4 ja 5 toodud kaalutud keskmistele juurdehindlustele.

2. Lähteandmed

Käibearuanded esitatakse eelnevalt kokkulepitud vormil. Kuigi ravimiseaduses ei ole seda täpsustatud, on aruandekohuslastel palutud:

- ravimite sisseostuhindades deklareeritud käibe all pidada silmas samal aastal **soetatud ja edasimüüdnud** ravimite summaarset hulgimüügi ostuhinda,
- ravimite väljamüügikäibe all pidada silmas **tegelikku**, mitte maksimaalset lubatud väljamüügikäivet,
- eraldi välja tuua nende ravimite hulgimüügi sisseostu käive, mille hind **ületas 213,02 eurot** (millest alates on juurdehindlus fikseeritud 6,39 euroga);
- ravimi hulgimüügi ostuhinna all silmas pidada ravimi CIP-hinda - koosneb kauba ostuhinnast, pealelaadimise kuludest müüja/saatja laos, veokuludest saatjamaal, eksporttollist, pealelaadimise kuludest saatjamaa terminalis, rahvusvahelise veo kuludest, mahalaadimise kuludest saajamaa terminalis, veokuludest saajamaal (kuni hulgilaoni).

Analüüsis on kasutatud kümnelt ravimite hulgimüüjalt laekunud koondkäibe aruandeid (ülejäanud ei esitanud), sh kolme suurima hulgimüüja andmeid, kes on viimastel aastatel esindanud ligikaudu 80% kogu hulgimüügiturust. Tabelites on võrdlusena kasutatud ka 2012.-2017. aastate kaalutud keskmiste juurdehindluste andmeid, kuid kuna erinevatel aastatel on koondkäibearuandeid esitanud erinev hulk hulgimüügiettevõtteid, siis sobivad aastate võrdlemiseks eeskätt suht-, mitte absoluutarvud. Samuti on analüüsis kasutatud ravimite hulgi-

ja jaemügistatistika andmeid, mida nimetatud ettevõtetelt kogub ravimiseaduse § 26 lõike 9 punkti 1 ning § 31 lõike 6 punkti 3 alusel Ravimiamet.

3. Ravimite käive ja juurdehindlus hulгимүүgi

Järgnevas tabelis on esitatud Ravimiameti andmed ravimite hulгимүүgikäibe kohta.

Tabel 3. Ravimite 2017. a hulгимүүgi käive väljamüügihindades

	Ravimituru maht hulгимүүgi hindades (mln eurot, km-ta)	Pakendites (mln tk)
üldapteek	208,6	26,4
haiglaapteek	89,7	2,8
teised asutused	2,7	0,2
2017 kokku	301	29,4

Sotsiaalministeeriumil on kohustus koguda andmeid ainult ravimite hulгимүүgi sisseostuhindade kohta, samas ei ole ministeerium pädevaks asutuseks järelevalve teostamisel hulгимүүgi ja apteegiteenuse osutamise, sh ostu ja müügi seotud andmete õige esitamise üle. Ravimiamet kogub andmeid hulгимүүgi väljamüügi ning apteekide sisseostu ja väljamüügi kohta (apteekide käibeandmed on üldised, st konkreetsete pakenditega mitteseostatavad).

Vaadates Sotsiaalministeeriumile esitatud andmeid ja võrreldes Ravimiameti andmetega on, käibe numbrites erisusi. Metoodiliselt on oluline silmas pidada, et kaalutud keskmist juurdehindlust mõjutab ravimimüük ka mujale kui lõpptarbijale (müüjate omavaheline müük, eksport), samas ei ole see seotud siseriikliku ravivajadusest tuleneva nõudlusega.

Järgnevalt on tabelites 4 ja 5 on toodud kokkuvõtte Sotsiaalministeeriumile esitatud andmetest hulгимүүgi sisseostukäibe kohta 2012.-2017. a. Ülevaate aluseks olevatest andmetest selgus, et 2017. a oli ravimite hulгимүүgituru **käive sisseostuhindades 405 miljonit eurot** (vt Tabel 4) ja pakendites **33 miljonit pakendit** (vt Tabel 5).

Tabel 4. Hulгимүүjate hulгимүүgikäive sisseostuhindades ja jaotus hulгимүүgi juurdehindluse aluseks olevatesse hinnavahekesse

Pakendi hinnavahekesk, eur	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Käive ostuhinnas, eurot	%	Käive ostuhinnas, eurot	%	Käive ostuhinnas, eurot	%	Käive ostuhinnas, eurot	%	Käive ostuhinnas, eurot	%	Käive ostuhinnas, eurot	%
kuni 1,6	4 176 854	1	4 250 394	1	4 021 117	1	3 825 673	1	3 589 025	1	3 455 060	1
1,61 - 2,88	16 878 753	6	17 047 528	6	16 082 280	5	14 194 612	4	13 197 769	4	13 018 803	3
2,89 - 6,39	43 668 623	15	43 994 089	15	47 559 310	15	52 840 274	16	46 004 838	12	59 253 098	15
6,4 - 12,78	47 222 789	17	48 138 773	17	47 599 251	15	48 402 740	14	47 503 334	13	48 228 237	12
üle 12,78	124 278 310	44	131 919 734	46	139 987 605	45	158 084 848	47	178 920 971	48	194 720 905	48
üle 213,02	47 820 443	17	42 714 950	15	59 094 634	19	61 692 209	18	85 667 915	23	86 498 492	21
Kokku	284 045 773	100	288 065 467	100	314 344 196	100	339 040 356	100	374 883 853	100	405 174 596	100

Tabel 5. Ravimite hulгимüügi käive pakendites ja jaotus hulгимüügi juurdehindluse aluseks olevatesse hinnavaheemikesse

Pakendi hinnavaheemik, eur	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Käive pakendites, tuh tk	%	Käive pakendites, tuh tk	%	Käive pakendites, tuh tk	%	Käive pakendites, tuh tk	%	Käive pakendites, tuh tk	%	Käive pakendites, tuh tk	%
kuni 1,6	4 368	14	4 506	14	4 149	13	3 883	12	3 627	11	3 478	10
1,61 - 2,88	7 419	24	7 412	24	6 960	22	6 263	19	6 021	18	6 021	18
2,89 - 6,39	10 794	34	10 845	34	11 814	37	13 186	40	14 026	42	14 784	44
6,4 - 12,78	5 455	17	5 492	17	5 459	17	5 514	17	5 367	16	5 462	16
üle 12,78	3 254	10	3 191	10	3 406	11	3 631	11	3 885	12	4 135	12
üle 213,02	89	0,2	69	0,2	107	0,3	96	0,3	94	0,2	95	0,3
Kokku	31 378	100	31 517	100	31 894	100	32 574	100	33 020	100	33 976	100

Nähtub, et **ravimite rahaline käive** on suurenenud kallimates hinnagruppides - üle 12,78 eurose sisseostuhinnaga ravimid moodustavad enam kui poole (69%) kogu hulгимüügi rahalisest sisseostukäibest (Tabel 4). Vaadates **ravimite käivet pakendites** (Tabel 5) ilmneb aga rahalisele käibele vastupidine jaotus: ligi kolmandiku (28%) sisseostetud ravimitest moodustavad kuni 2,88 eurose sisseostuhinnaga pakendid ning 88% moodustavad pakendid, mille sisseostuhind ei ületa 12,78 eurot.

Ravimi pakendi käitlemisega seotud müüja kulutused (nt ladustamisele, transportimisele) ei sõltu pakendi sisseostuhinnast, vaid selle suurusest, säilitustingimustest jms. Seda on oluline silmas pidada, püüdmaks leida vastust küsimusele, mida soovitakse keskmise juurdehindluse reguleerimisega saavutada. Rahalise käibega kaalutud keskmine juurdehindlus koos rahalise müügikäibega annab informatsiooni ravimite juurdehindlusest saadava tulu kohta müügiettevõtte seisukohalt. Nimetatud keskmist juurdehindlust võib aga kõrvutada pakendite käibega kaalutud keskmise juurdehindlusega, mis iseloomustab keskmist hinnalisandit ravimi tarbija seisukohalt ehk näitab, kui palju tulu teenitakse kõige sagedamini müüdü pakendi kohta. Järgnevalt on toodud sisseostuhindade ja pakendite käibe jaotuse alusel leitud kaalutud keskmised juurdehindlused 2012.-2017. a. Olemasolevate andmete järgi oli 2017. a ravimite hulгимüügi **keskmine juurdehindlus 4,30% rahalise käibe ning 10,23% pakendite käibega kaalutuna** (Tabelid 6 ja 7).

Tabel 6. Ravimite hulгимüügi käibe struktuur sisseostuhindades ja sellega kaalutud keskmine juurdehindlus

Pakendi hinnavaheemik, eur	Maksimaalne juurdehindlus	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
		Sisseostuhindades käibe jaotus	Kaalutud keskmine	Sisseostuhindades käibe jaotus	Kaalutud keskmine	Sisseostuhindades käibe jaotus	Kaalutud keskmine	Sisseostuhindades käibe jaotus	Kaalutud keskmine	Sisseostuhindades käibe jaotus	Kaalutud keskmine	Sisseostuhindades käibe jaotus	Kaalutud keskmine
kuni 1,6	20%	1%	0,29	1%	0,30	1%	0,26	1%	0,23	1%	0,19	1%	0,17
1,61 - 2,88	15%	6%	0,89	6%	0,89	5%	0,77	4%	0,63	4%	0,53	3%	0,48
2,89 - 6,39	10%	15%	1,54	15%	1,53	15%	1,51	16%	1,56	12%	1,23	15%	1,46
6,4 - 12,78	5%	17%	0,83	17%	0,84	15%	0,76	14%	0,71	13%	0,63	12%	0,60
üle 12,78	3%	44%	1,31	46%	1,37	45%	1,34	47%	1,40	48%	1,43	48%	1,44
üle 213,02		17%	0,20	15%	0,15	19%	0,22	18%	0,18	23%	0,16	21%	0,15
Kokku		100%	5,07%	100%	5,07%	100%	4,85%	100%	4,71%	100%	4,17%	100%	4,30%

Tabel 7. Ravimite hulгимүүги кәibe структур pakendites ja sellega kaalutud keskmine juurdehindlus

Pakendi hinnavahe- mik, eur	Maksimaalne juurdehindlus	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
		Pakendite s kәibe iaotu	Kaalutud keskmise	Pakendite s kәibe iaotu	Kaalutud keskmise	Pakendite s kәibe iaotu	Kaalutud keskmise	Pakendite s kәibe iaotu	Kaalutud keskmise	Pakendite s kәibe iaotu	Kaalutud keskmise	Pakendite s kәibe iaotu	Kaalutud keskmise
kuni 1,6	20%	14%	2,78	14%	2,86	13%	2,60	12%	2,38	11%	2,20	10%	2,05
1,61 - 2,88	15%	24%	3,55	24%	3,53	22%	3,27	19%	2,88	18%	2,74	18%	2,66
2,89 - 6,39	10%	34%	3,44	34%	3,44	37%	3,70	40%	4,05	42%	4,25	44%	4,35
6,4 - 12,78	5%	17%	0,87	17%	0,87	17%	0,86	17%	0,85	16%	0,81	16%	0,80
üle 12,78	3%	10%	0,31	10%	0,30	11%	0,32	11%	0,33	12%	0,35	12%	0,37
üle 213,02		0,2%	0,00	0,2%	0,00	0,3%	0,00	0,3%	0,00	0,3%	0,00	0,3%	0,00
Kokku		100%	10,95%	100%	11,00%	100%	10,76%	100%	10,50%	100%	10,35%	100%	10,23%

Tuletades sisseostukäibe ja kaalutud keskmise juurdehindluse abil hulгимүүги juurdehindlustulu eurodes ning jagades saadud arvu pakendite käibega selgub, et 2017. a oli **ühe hulгимүүgis käideldud pakendi keskmine juurdehindlus 0,51 eurot**. (2016.a 0,47eurot)

4. Ravimite käibe ja juurdehindlus jaemүүги

Tabelites 8 ja 9 on esitatud Sotsiaalministeeriumile hulгимүүjate poolt edastatud andmed ravimite jaemүүги käibe kohta rahas ja pakendites ning nende andmete alusel leitud kaalutud keskmise juurdehindluse kohta.

Tabel 8. Üldapteekide ravimimүүги käibed ostuhindades ja kaalutud keskmine juurdehindlus

Pakendi hinna- vahemik, eur	2012		Kaalutud kesk. juurde- hind (%)	2013		Kaalutud kesk. juurde- hind (%)	2014		Kaalutud kesk. juurde- hind (%)	2015		Kaalutud kesk. juurde- hind (%)	2016		Kaalutud kesk. juurde- hind (%)	2017		Kaalutud kesk. juurde- hind (%)
	eur	%		eur	%		eur	%		eur	%		eur	%		eur	%	
kuni 0,64	305 074	0	0,10	285 201	0	0,10	278 151	0	0,11	306 936	0	0,12	193 021	0	0,07	191 255	0	0,06
0,65 - 1,28	1 018 815	1	0,60	1 027 304	1	0,60	1 016 782	1	0,54	734 405	1	0,37	774 428	1	0,35	652 837	1	0,28
1,29 - 1,92	2 095 789	1	0,50	2 019 480	1	0,50	1 940 954	1	0,44	2 115 216	1	0,46	2 040 433	1	0,40	2 206 235	1	0,42
1,93 - 2,56	4 397 388	3	0,90	3 666 496	3	0,70	3 583 859	2	0,70	3 732 441	2	0,70	3 910 025	2	0,65	3 821 408	2	0,62
2,57 - 3,2	8 350 730	6	1,50	9 049 341	6	1,50	7 928 174	5	1,29	6 968 897	4	1,08	7 139 342	4	0,99	6 804 745	4	0,93
3,21 - 6,39	30 541 254	21	4,20	30 689 502	21	4,20	33 415 553	22	4,36	36 998 683	23	4,60	37 756 796	21	4,19	39 570 605	21	4,31
6,4 - 44,74	65 678 166	46	6,80	65 500 395	44	6,70	67 810 365	44	6,59	69 322 550	43	6,42	70 267 724	39	5,84	71 810 026	39	5,86
üle 44,74	31 542 742	22	1,10	35 165 153	24	1,20	37 391 092	24	1,17	40 767 782	25	1,19	58 268 929	32	1,18	58 776 587	32	1,26
kokku	143 929 957	100	15,80	147 402 872	100	15,46	153 364 930	100	15,25	160 946 911	100	14,97	180 350 697	100	13,67	183 833 698	100	13,75

Tabel 9. Ravimite jaemүүги käibed pakendites

Pakendi hinna- vahemik, eur	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
	Käibe pakendites tuh tk	%	Käibe pakendites tuh tk	%	Käibe pakendites tuh tk	%	Käibe pakendites tuh tk	%	Käibe pakendites tuh tk	%	Käibe pakendites tuh tk	%
kuni 0,64	528	3	486	3	452	2	492	2	317	1	310	2
0,65 - 1,28	1 120	5	1 132	5	1 116	5	794	4	838	4	688	3
1,29 - 1,92	1 329	6	1 269	6	1 200	6	1 335	6	1 287	6	1 406	6
1,93 - 2,56	1 974	9	1 649	9	1 613	8	1 689	8	1 815	8	1 783	8
2,57 - 3,2	2 961	14	3 218	14	2 807	13	2 472	11	2 529	12	2 411	11
3,21 - 6,39	7 173	34	7 216	34	7 951	38	8 820	41	8 986	41	9 448	42
6,4 - 44,74	5 659	27	5 565	27	5 704	27	5 727	26	5 719	26	5 910	26
üle 44,74	310	1	332	1	352	1	375	2	417	2	453	2
kokku	21 054	100	20 867	100	21 195	100	21 704	100	21 908	100	22 409	100

2017. a oli ravimite **jaemüügi kaalutud keskmine juurdehindlus rahalise käibe järgi arvatuna 13,75%** (Tabel 8). Sarnaselt hulгимүүgiga on üldiselt märgatav rahalise käibe nihkumine kallimatesse hinnagruppidesse, mis tingib kaalutud keskmise juurdehindluse mõningase vähenemise. 72% jaemüügis käibivatest pakenditest on sisseostuhinnaga alla 6,39 eurot. Enim on müük koondunud vahemikku 3,21-6,39 eurot, millise hinnaga pakendid moodustasid 42% käideldud pakenditest (Tabel 9). Madalamates hinnagruppides on käibed väga väikesed, mistõttu oleks seal mõistlik juurdehindlusvahemike arvu vähendada.

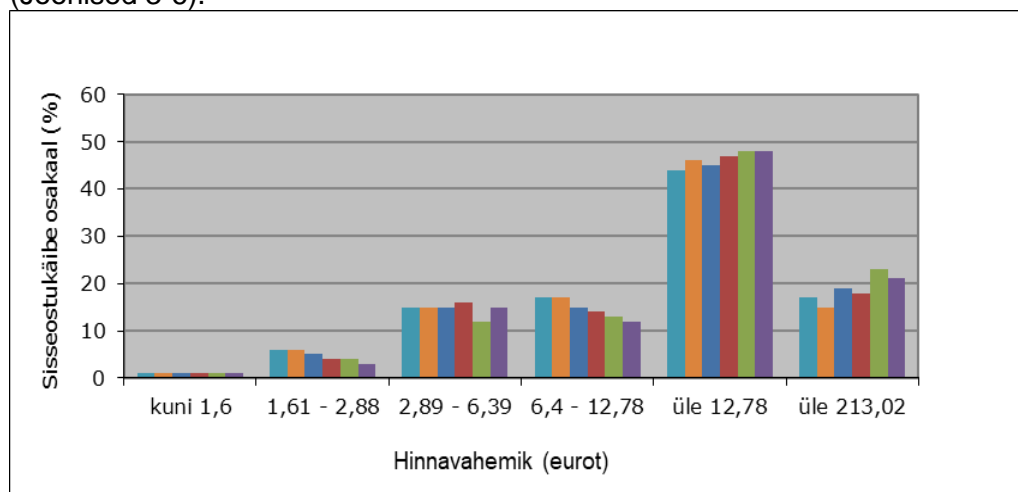
5. Ravimite käibe ja struktuuri muutus ajas

Viimastel aastatel on Raviameti andmetel nii käibe pakendites kui ka rahas võrreldes eelmiste aastatega igal aastal suurenenud.

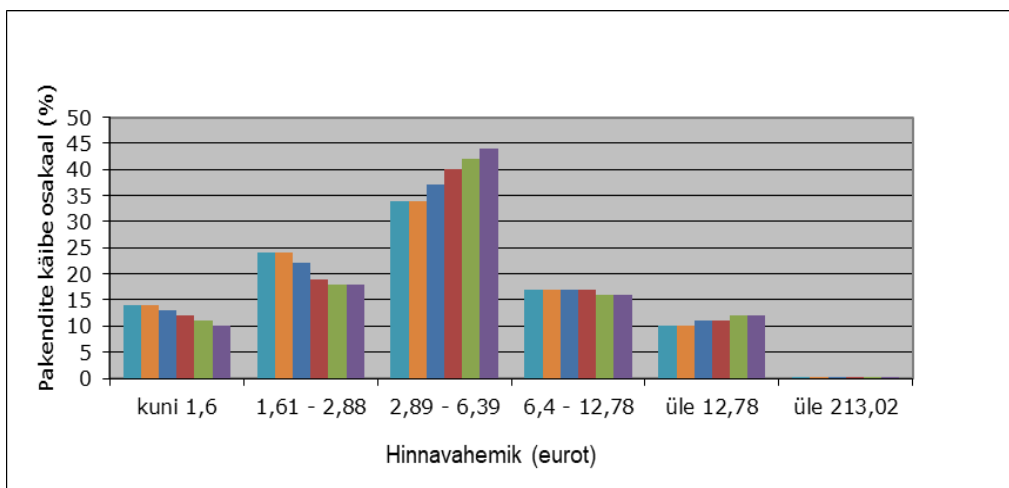
Tabel 10. Ravimituru maht hulгимүүgi väljamüügihindades ja kasv

Aasta	Käive pakendites	Muutus, %	Käive, eurot	Muutus, %	Ravimite struktuursest kallinemisest tingitud kasv, %
2012	26 494 642	5,9%	221 735 954	8,5%	2,6%
2013	26 984 426	1,9%	230 973 022	4,2%	2,3%
2014	27 562 289	2,1%	249 421 135	8,0%	5,9%
2015	28 262 490	2,5%	265 152 042	6,3%	3,8%
2016	29 008 834	2,6%	289 888 027	9,3%	6,7%
2017	29 389 175	1,3%	300 959 558	3,8%	2,5%

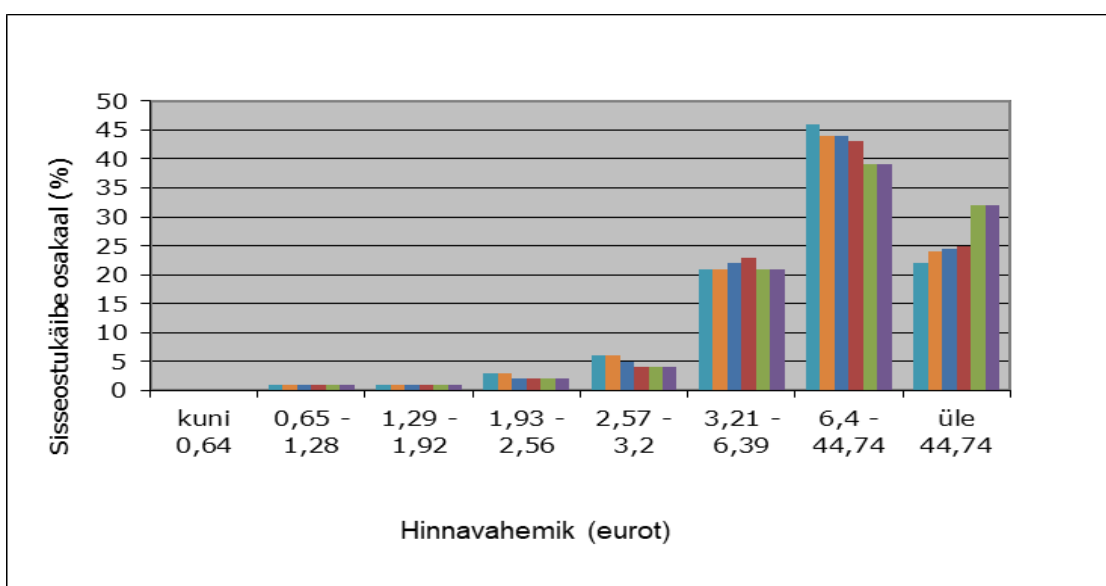
Allpool on esitatud ravimite käibe struktuuri muutused aastatel 2012-2017 ka illustratiivselt (Joonised 3-6).

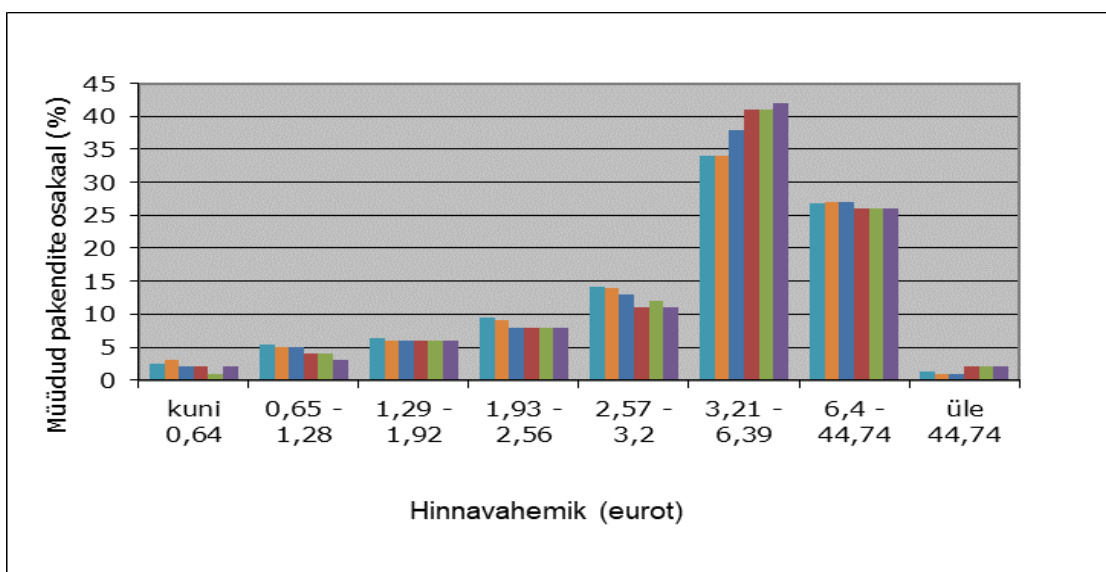
Joonis 3. Ravimite hulгимүүgi rahalise sisseostukäibe osakaal hinnavahekaupa (2012-2017)

Joonis 4. Hulgimüügis müüdnud ravimipakendite osakaal hinnavaheemike kaupa (2012-2017)

Joonis 5. Ravimite jaemüügi rahalise käibe osakaal hinnavaheemike kaupa (2012-2017)

Joonis 6. Jaemüügis müüdnud ravimipakendite osakaal hinnavaheemike kaupa (2012-2017)

6. Ravimite juurdehindlusprotsendi muutus ajas ja seos müügituluga

Järgnevalt on esitatud kaalutud keskmise juurdehindluse protsenti ja juurdehindlusest saadava tulu muutust ajas. Lisaks on saadud Ravimiametile esitatud apteegistatistikast keskmine juurdehindlus ravimite jaemüügil.

Tabel 11. Maksimaalne ja tegelik kaalutud keskmine juurehindlus hulгимүүgis ja jaemüügil

Aasta	Keskmine juurdehindlus hulгимүүgis, %	Keskmine juurdehindlus jaemüügis, %	Keskmine juurdehindlus jaemüügis, % (Ravimiameti andmetel)
2012	5,1	15,8	16,1
2013	5,1	15,5	15,9
2014	4,9	15,3	15,6
2015	4,7	15,0	15,3
2016	4,2	13,7	14,1
2017	4,3	13,7	13,9

Nähtub, et ravimite hulгимүүgil on realselt rakendatud juurdehindlus märkimisväärselt madalam maksimaalsest lubatud juurdehindlusest. Selle tõenäoliseks põhjuseks on **hulгимүүjate omavaheline ravimimüük**, mispuhul jaguneb (ühekordne) maksimaalne lubatud juurdehindlus mitme hulгимүүja vahel. Samuti rakendatakse ravimite sisseostu järgselt **tootjate poolseid allahindlusi**.

Jaemüügil võib realselt rakendatud juurdehindlus olla suurem kui hulгимүүgiandmete alusel eeldatav juurdehindluse piirmäär lubab - selle põhjuseks on tõenäoliselt **hulгимүүgis tehtud allahindlused**, millest tulenevalt satub kõrgema hinnaga hulгимүүki sisse ostetud ravim allahindluse järgselt madalamasse juurdehindluse vahemikku, mis lubab jae-väljamüügil rakendada kõrgemat juurdehindlusprotsenti.

Kuna juurdehindlusest saadavat tulu ei näita kaalutud keskmine juurdehindlusprotsent eraldi võetuna on allpool (Tabelid 12-13) vaadeldud **ravimite juurdehindlusest saadud tulu** aastatel 2012-2017. Tulu leidmisel on korrutatud (Ravimiameti väljamüügikäivetest tuletatud) sisseostukäibed ja sellega kaalutud keskmised juurdehindlusprotsendid.

Tabel 12. Ravimite hulгимүүgi juurdehindlustulu muutus

Aasta	Käive hulгимүүgi sisseostu hindades, mln eurot	Muutuse %	Hulгимүүgi kaalutud keskmine juurdehindlus, %	Hulгимүүgi juurdehindluse kogumaht rahas, milj eurot	Hulгимүүgi juurdehindluse kogumahu kasv, %
2012	211	14,6%	5,1%	11	11,3%
2013	220	4,1%	5,1%	11	4,1%
2014	237	8,0%	4,9%	12	3,3%
2015	253	6,6%	4,7%	12	3,3%
2016	278	10,0%	4,2%	12	-1,7%
2017	289	3,7%	4,3%	12	6,2%

Tabel 13. Ravimite jaemüügi juurdehindlustulu muutus

Aasta	Ravimituru maht hulгимüügi hindades, mln eurot (Ravimiameti andmetel)	Muutuse %	Jaemüügi juurdehindluse kaalutud keskmine, % (SOM andmetel)	Jaemüügi juurdehindlus rahas, milj eurot	Muutuse %
2012	222	14,4%	15,8%	35	11,9%
2013	231	4,1%	15,5%	36	1,8%
2014	249	7,8%	15,3%	38	6,3%
2015	265	6,4%	15,0%	40	4,7%
2016	290	9,4%	13,7%	40	-0,1%
2017	301	3,8%	13,8%	41	4,2%

7. Kokkuvõte

Käesolev ülevaade näitab, et 2017. a oli ravimiseaduses toodud metoodika järgi leitud kaalutud keskmine juurdehindlus hulгимüügis 4,30% ja jaemüügis 13,75%.

Oluline on rõhutada, et keskmine juurdehindluse protsent ei ole „eesmärk omaette“: ravimite hulgi- ja jaemüüjate juurdehindluse reguleerimise, nagu ka ravimitootjatele rakendatavate meetmete eesmärgiks on hoida ravimite hinnad nii madalana kui võimalik ja nii kõrgena kui vajalik selleks, et tootjad ja müüjad oleksid motiveeritud Eestis ravimeid turustama.

Tänu andmete kogumisele, võrdlemisele ja analüüsimisele on ilmnenu järgmised küsitavused ja meetodilised puudused seoses kaalutud keskmiste juurdehindluste arvestamisega:

- Kaalutud keskmine juurdehindlus omab seost käideldud ravimite hinnaga, aga mitte käitlemisest saadava tuluga. Kaalutud keskmise juurdehindluse vähenemine näitab, et suhteliselt rohkem (võrreldes eelneva perioodiga) on müüdnud kallimaid ravimeid, kuid ei näita, et juurdehindlusest saadav tulu oleks vähenenud.
- Ravimiseaduses ega selle allaktides ei ole defineeritud „sisseostuhind“ ega „pakend“, millele ettevõtja võib juurdehindluse lisada ning mille kohta tuleb Sotsiaalministeeriumile andmeid edastada. Samuti ei ole ükski asutus volitatud teostama järelevalvet hulгимüügi sisseostuandmete õigsuse üle. Seetõttu puudub kindlus analüüsi aluseks olevate andmete kvaliteedis.
- Nii hulgi- kui ka jaemüüjate keskmist juurdehindlust tuleb kalkuleerida hulгимüügi sisseostuandmete alusel, mis ei anna aga adekvaatset pilti käideldud ravimite hindadest. Hindade rahvusvahelise refereerimise ja paralleelkaubanduse tõttu võivad ravimite hulgiostuhinnad olla millised tahes, kuid nende siseriiklikul turustamisel tehakse allahindlusi.
- Kaalutud keskmist juurdehindlust mõjutavad müüjate omavaheline ravimimüük ja eksport. Ravimite müügil ühelt hulгимüüjalt teisele tuleb maksimaalset lubatud juurdehindlust jagada, mõlemad hulгимüüjad deklareerivad sisseostu ning vastavatesse hinnagruppidesse jäävate ravimite sisseostukäive kordistub. Ka ravimite eksport suurendab vastavatesse hinnagruppidesse jäävate ravimite sisseostukäivet.
- Tulenevalt eelnevast võib järeldada, et kaalutud keskmine juurdehindlus ei ole sobiv mõõdik ravimimüügi tulususe/jätkusuutlikkuse hindamiseks. Pigem võiks tugineda nt ravimite hulgi- ja jaemüügi kulumudelitele, millest ilmneks seos kehtestatud nõuete ning nende täitmiseks vajalike ja põhjendatud kulutuste vahel. Samuti võib paralleeli tuua tervishoiuteenuse osutajatega, kes esitavad vastavalt sotsiaalministri 07.12.2012 määrusele nr 51 „Tervishoiustatistika ja tervishoiualase majandustegevuse aruannete koostamise nõuded, andmete koosseis ning esitamise kord“ aruandeid oma majandustegevuse kohta.

- Ravimite juurdehindlusvahemikke tuleks kaasajastada – madalamaid hinnagruppe kokku võtta ja kõrgemaid enam diferentseerida.
- Andmete esitamise ja kogumisega seotud koormuse vähendamiseks ja järelevalve tõhustamiseks tuleks kogu ravimialane aruandlus koondada ühe andmesaaja (Ravimiameti) kätte.